

Az *Anda* névvel alakult helyneveknek szóhatártévesztéssel keletkezett *Zanda*-alakjával egyidőben megjelenik a *Zonda* alak is. Ez nem lehet feltűnő, ha tudjuk, hogy Magyarókereke lakossága éppen a XVIII–XIX. század folyamán jelentős rumén lakossággal szaporodott. Az erdélyi rumén népnyelvben pedig nagyon gyakori a magyar *a* hangnak kissé zártabb *o*-val való helyettesítése. Pl. *ablak* > *obloc*, de *obloc* és *oblac* is; *aranyér* > *oroner*, *gazda* > *gozdo*, *kalap* > *lampocolop*, stb. Nagyon gyakori azonban az *a:o* hanghelyettesítés is: *masina* > *mošină* ~ *mošină*, *olaj* > *oloi*, *pakol* > *popolim*, *paplan* > *poplon*, stb. [vö. MÁRTON GYULA, A rumén nyelvatlasz első három kötetének magyar-eredetű anyaga: Az Erdélyi Tud. Intézet Évkönyve 1940–41:122 kk. és kny.]. Ezt a hangot aztán a magyar leíró *o*-val jelezte, hiszen hangbenyomás tekintetében az *o* valóban csaknem azonos a magyar *o* hanggal. Érdekes azonban, hogy ma — mint magam megfigyeltem — a magyarókereki ruménség a *Zanda* (olv. *Zándá*) alakot használja [vö. KszgHn. 98 kk.].

SZTA

Városlátképes nagyszebeni céhlevél 1808-ból. Abban az anyagban, melyet legutóbb Rozsnyó megyei város levéltárából a Városi Múzeum állományába soroltunk át, előbukkant egy nagyszebeni céhlevél, mely erdélyi kartársainkat érdekelni fogja. Rövid leírását az alábbiakban adom:

A céhlevél 390×480 mm méretű szürke merített papirosra van nyomtatva. Benyomatott felülete: 292×379 mm. A városlátkép mérete: 197×153 mm. A négy sarkában rozettával ellátott keret által bezárt felső térfélben van a fametszetű városkép, az alsó térfélben a gótbetűs nyomdai szöveg-előnyomás, kézírásos kiegészítésre szánt hézagokkal. A kezdő *W* betű, a jól ismert barokk-sallangos dekorációval, valószínűleg szintén fadúceről készült, nyomása

sokkal puhább, mint az ónbetüké, s a papir hátoldalán is megfigyelhető utóbbiaknál az erős átnyomás, előbbinél a síma felület.

A szabványos német nyelvű szöveg szerint a nagyszebeni szabó-céh igazolja, hogy *Perengas Laslo*, aki „Tornay in Gemer Comitatus” született,¹ 18 hónapig volt munkában. Az okmányt kelt 1808. július 25-én. A tornalji Perengás-fiú tehát hatalmas vándorlás után, Erdélyt megjárva került Rozsnyóra s akkor hozta magával a nagyszebeni igazoló okmányt, melyet a rozsnyói szabó-céhnel bemutatott.²

A városkép felső felét mennyei látomás-szerűen a felhőkön trónoló Úr dicsfénytől övezett alakja, két oldalt hárfázó királyok seregei, a négy evangélista jelképei s a felhők alatt lebegő két angyal díszítik. A baloldali angyal bőségszarút önt ki s zászlós harsonát fúj, a jobboldali címerpajzsot tart baljával, jobbával babérágat nyújt az Úr felé.

A városlátkép hitelességét a bennszülöttek, vagy a helyszínnel ismerősök hivatottak megállapítani. Számomra egyetlen támpontot a BORBÉLY ANDORTÓL³ közzétett két nagyszebeni városkép, illetőleg város-alaprajz nyújt. A látképhez hasonlítva szembeötlő, hogy míg a céhlevél fametszetén középen három torony emelkedik, addig az 1733-as Haas-féle látképen csak kettő. Az is feltűnik, hogy a céhlevél fametszetű városképének bal- és jobb-szélén kiemelkedő két épület a Haas-féle látképen éppen ellentétesen: jobb- és bal-szélén áll, mintha tehát a látkép felvételének iránya ellenkező volna. Alátámasztaná ezt a feltevést az is, hogy a Lindemann-féle nagyszebeni alaprajzon a Citadella jobbszélről esik, fametszetünkön pedig valami ehhez hasonlót látunk a bal előtérben, de a két híddal is átvitt s az előteret a várostól elválasztó folyómeder valamennyi ábrázoláson egyértelembe fekszik, így hát legfeljebb olyasmint tételezhetünk fel, hogy a fametszet készítője elfeledte a dúcra a fordított képet (bal-jobb értelemben) átvinni s az eredeti rajzfekvést metszette ki, ami nyomtatásban természetesen tükörképet adott.

A város vízárka, sarokbástyái, tornyai s főbb épületei jól kiemelkednek, a többi szabványos, gépies tető-ismétlés, a közép- és előtér ábrázolásaiban is találunk ismétlődő elemeket (egymást átlósan metsző széles utak, parkok, stb.), melyek nem nagy rajzúságra engednek következtetni. Egy kocsis, négy gyalogos és egy lovas alakja élénkíti még a látképet, mely előadásmódjában meglehetősen primitív. Így feltételezhetjük, hogy a dúc jóval régebbi eredetű, mint maga a céhlevél dátuma, tehát már hosszú időn át használhatták. Egészen valószínű, hogy Nagyszebenben, vagy másutt Erdélyben, meglesznek az erre a kérdésre választ adó támpontok.

NYIRESI-TICHY KÁLMÁN

¹ Ez a *Tornay* csak a gömör- és kishonti *Tornalja* lehet.

² A céhlevél külzetén egy rávezetés: „Németh Szabó” — arról tájékoztat, hogy Perengas László a rozsnyói német-szabó céhhez állt be. Céh-irataink magyar-, német-, vékony- és szürszabókat különböztetnek meg.

³ Erdélyi városok képeskönyve 1736-ból: EM. 1943:197 kk. és kny. Erdélyi Tudományos Füzetek 161. sz.